

Palaeography

DIGITAL HUMANITIES FOR MEDIEVAL PHILOSOPHICAL SOURCES

8. Notation of manuscript variants

conf. dr. Mihai MAGA

Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca
Master in Ancient and Medieval Philosophy

2nd semester, 2020–2021

HME2415/08

<https://www.mihaimaga.ro/dh/>

Course outline

1.	Parts of notation	2
2.	Common editorial abbreviations	2
3.	Example	2
	Homework	3

1. Parts of notation

lemma]

reference

⟨variant⟩

reading*

⟨ed. abbr.⟩

explication*

Sigil

manuscript

2. Common editorial abbreviations

		unus ui tres quattuor ⇒ duos] vi <i>M</i>
<i>add.</i>	addidit	unus ui duos tres ⇒ unus] vi <i>add. M</i>
<i>om.</i>	omisit	unus tres quattuor ⇒ duos] <i>om. M</i>
<i>tr.</i>	transposuit	duos unus ⇒ unus duos] <i>tr. M</i> (<i>inv.</i>)
<i>del.</i>	delevit	littera / t ⇒ littera <i>del. M</i> , c <i>del. M</i>
<i>exp.</i>	expunxit	littera ⇒ littera <i>exp. M</i>
<i>eras.</i>	erasit	littera (erased) ⇒ littera <i>eras. M</i>
<i>in ras.</i>	in rasura	verbum ⇒ verbum] <i>in ras. M</i>
<i>corr.</i>	correxuit	decimus ⇒ decimus] <i>corr. ex</i> decimus <i>M</i>
<i>a.c.</i>	ante correctionem	unus ^{duos} ⇒ duos] unus <i>a.c. M</i>
<i>p.c.</i>	post correctionem	unus ^{duos} ⇒ unus] duos <i>p.c. M</i>
<i>a.m.</i>	alia manu	unus duos tres ⇒ duos] <i>a.m. M</i> or <i>M^{a.m.}</i>
<i>scr.</i>	scripsit	= he wrote...
<i>secl.</i>	seclusit	= interpolated, but certain text
<i>praem.</i>	praemisit	= he put before, he put somewhere else
<i>in marg. (mg.)</i>	in margine	tertius ^{marg.}
<i>sup. l.</i>	supra lineam	unus ^{duos} tres ⇒ duos] <i>sup. l. M</i>
<i>sub l.</i>	sub linea	unus ^{duos} tres ⇒ duos] <i>sub l. M</i>
<i>coni.</i>	coniecit (conieci)	= our correction: a eo → ab eo
<i>em. (emend.)</i>	emendavit (emendavi)	= our change: ubi → verbi
<i>dub.</i>	dubitanter, lectio dubia	= we are not sure
<i>sc. (scil.)</i>	scilicet	= certainly, without doubt
<i>ut uid.</i>	ut videtur	= apparently, so it seems
<i>inc.</i>	incipit	= beginning
<i>des.</i>	desinit	= ending, finish
<i>cod. (codd.)</i>	codex (codices)	<i>cod. A</i> ; <i>codd. B,C,D</i>
<i>ed. (edd.)</i>	editio(nes)/ editor(es)	<i>ed. Köln</i> ; <i>edd. Köln, Paris</i>
<i>cett.</i>	ceteri	= the other manuscripts: ... <i>A</i> , ... <i>cett.</i>
<i>rell.</i>	reliqui	= the rest of the manuscripts: ... <i>A</i> , ... <i>B</i> , ... <i>rell.</i>
<i>al.</i>	alius	= other (E.G. other manuscript)
<i>p., f.</i>	pagina, folio	(and: <i>pp.</i> = paginis, <i>ff.</i> = foliis)

The editorial abbreviations are used to briefly describe a variation and can be combined together with other Latin words.

☞ EX: *scr. sed exp.* ; *add. in marg. sed del.* ; *add. s. l. sed del. et corr. in marg.*

3. Example

P = Praha, Národní knihovna České republiky, V.A.20, ff. 87r–209v (ARIST. *Metaph.* I, 1)

^{r 9^a o} Omnes homines natura scire desiderant. Signum
 autem est sensuum dilectio; preter enim et utilitatem propter se ipsos diliguntur, et maxime
 aliorum qui est per oculos. Non enim solum ut agamus sed et nichil agere debentes ipsum videre pre
 omnibus ut dicam aliis eligimus. Causa autem est quia hic maxime sensuum cognoscere nos facit
 et multas differentias demonstrat. Animalia quidem igitur natura sensum habentia fiunt, ex sensu
 autem quibusdam quidem ipsorum memoria non inest, quibusdam vero fit.

- 5 || Omnes homines natura scire desiderant. Signum autem est sensuum
 dilectio; preter enim et utilitatem propter se ipsos diliguntur, et maxime
 aliorum qui est per oculos. Non enim solum ut agamus sed et nichil agere
 debentes ipsum videre pre omnibus ut dicam aliis eligimus. Causa autem
 est quia hic maxime sensuum cognoscere nos facit et multas differentias
 demonstrat. Animalia quidem igitur natura sensum habentia fiunt, ex sensu
 autem quibusdam quidem ipsorum memoria non inest, quibusdam vero fit.

P 87r

1 omnes] prima conclusio add. in marg. P || natura] id est naturaliter add. s.l. P ||
 desiderant] id est appetunt, unde appetitus in proposito est quedam tendencia ad rem non
 habitam, possibilem tamen haberi add. s.l. et in marg. P || 2 diliguntur] scilicet ipsi sensus
 add. s.l. P || 3 sed] set P || 4 videre] id est sensum visus add. s.l. P || 5 hic] scilicet
 visus add. s.l. P || et] s. l. P || differentias] rerum add. in marg. P || 6 natura] s.l. p.c.;
 non a.c. P || sensu] sensibus; corr. s.l. sed eras. P || 7 inest] fit; iuste add. P || vero]
 non add. sed del. P

Homework

Collate the variants from the following manuscript:

Basel, Universitätsbibliothek, F II 18, f. 2r

omnes hoīes nā scire desiderant. Signū autē ē hī sensuū dilectiō. p̄t. n.
 et utilitatē. p̄ se ipsos diligunt. et max. aliorū qui ē p̄ oculos. p̄t. n.
 solum ut agam. et nichil agere debentes ipm̄ uide p̄ omibz ut ita di
 cam aliis eligimus. Causa autē ē q̄ hic max. sensuū nos agnoscē fac.
 et multas diff̄as demonstrat. Animalia q̄ quidē natā sensuū hūmāna fiūt.
 s; ex sensu quidē quibzdam horū memoria p̄t. nō ē quibzdam uō fit.

ARISTOTELES, *Metaphysica*, I, 1 (980a21–b21)

Omnes homines natura scire desiderant. Signum autem est sensuum dilectio; preter enim et utilitatem propter se ipsos
 diliguntur, et maxime aliorum qui est per oculos. Non enim solum ut agamus sed et nichil agere debentes ipsum videre pre
 omnibus ut dicam aliis eligimus. Causa autem est quia hic maxime sensuum cognoscere nos facit et multas differentias
 demonstrat. Animalia quidem igitur natura sensum habentia fiunt, ex sensu autem quibusdam quidem ipsorum memoria
 non inest, quibusdam vero fit.